

Юлія Володимирівна Якуба

## Організація художньо-творчої діяльності молодших школярів засобами національного пісенного та хореографічного фольклору як культурологічна проблема

УДК 37.09:37.015.31-053.5:373.3:398(477)(045)  
DOI <https://doi.org/10.24195/artstudies.2024-2.17>

Юлія Володимирівна Якуба  
викладач кафедри музичного мистецтва і хореографії  
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»  
ORCID: 0000-0002-3393-0939

*Джерела народної педагогіки України сконцентровані в організації національної художньо-творчої діяльності, а саме: у традиціях, звичаях і обрядах, в інструментальній музиці та пісенному і хореографічному фольклорі, що надає можливість використовувати ці ключі як засіб виховного впливу на учнів початкової школи. Збереження та пропаганда української інструментальної музики, народних пісень і танців, мовлення, формування в суспільстві взаємоповаги між народами – одна з головних проблем оздоровлення людських відносин. Інструментальний, пісенний і хореографічний фольклор України, як складова частина національної музичної творчості, що відбиває різнобарв'я життя людей, є результатом як індивідуальної, так і масової музичної творчості. Організація художньо-творчої діяльності молодших школярів засобами національного пісенного та хореографічного фольклору – це складний і серйозний педагогічний процес, завдяки якому виховуються і розвиваються духовні цінності людини, як-от віра, любов, доброта, терплячість, милосердя тощо. Педагогічний досвід відомих композиторів, музикантів і хореографів дозволяє констатувати, що питання педагогічного забезпечення організації художньо-творчої діяльності молодших школярів потребують уваги вчителів, пов'язаної з упровадженням на практиці відповідних видів, методів і технологій фольклорного культурологічного впливу на учнів.*

**Ключові слова:** організація художньо-творчої діяльності, культурологія, національний пісенний та хореографічний фольклор, дитячий фольклор, молодші школярі, освітній процес.

**Постановка проблеми.** Глобалізація й інформатизація сьогодення впливають на світогляд кожної людини, але важливо не втрачати зв'язок із національною культурою та традиціями своєї країни – України. Одне із чільних місць належить організації художньо-творчої діяльності молодших школярів засобами національного пісенного та хореографічного фольклору. Її організація в контексті серйозних змін, що намітилися в загальній системі української освіти, потребує суттєвого коригування процесу проведення уроків мистецтва, що становить найбільш універсальний засіб духовного, морального й інтелектуального розвитку людини.

Науковці в галузі культурології, педагогіки, етнокультури, мистецтвознавства, музикознавства, соціології музики, етнографії та фольклористики акцентують увагу на широкому спектрі питань, що пов'язані зі збереженням, функціонуванням, розвитком і збагаченням етномузичних, етнопісенних і етнохореографічних цінностей, використанням їх як засобу організації художньо-творчої діяльності в освітніх установах.

В організації художньо-творчої діяльності як культурологічній категорії органічно поєднуються мета, зміст і методи навчання, визначається якісна зміна естетичної культури об'єкта виховання – окремої особистості, соціальної групи чи суспільства. У всій сукупності методів, видів і засобів

художньо-творча діяльність супроводжує людину впродовж її життя і найтісніше пов'язана з культурним життям кожної народності, що проявляється в таких основних формах, як урок, лекція, гурток, конкурс, практикум та багато інших, у структуру яких включені такі елементи процесу навчання, як: цільовий, мотиваційно-стимулюючий, змістовий, діяльнісний, контроль-регулювальний, оцінювально-результативний.

Проблематична ситуація виникає щодо браку підручників для учнів загальноосвітніх шкіл, а також сучасних репертуарних збірок і методичних посібників із дидактичним матеріалом для вчителів початкової школи та вчителів музичного мистецтва, у яких доступно розкрито значення національного пісенного та хореографічного фольклору і здійснено його адаптацію до визначеного дитячого віку.

Звернення вчителів до проблеми організації художньо-творчої діяльності молодших школярів засобами національного пісенного та хореографічного фольклору набувають особливої суспільної уваги. Синтез наочних, словесних і практичних методів передає яскраву картину побуту народу, його духовності та моральності. Тому дослідження особливостей організації художньо-творчої діяльності молодших школярів засобами національного пісенного та хореографічного фольклору з культурологічних позицій саме на часі.

**Аналіз актуальних досліджень.** Предметом наукових розвідок учених стають питання, що стосуються взаємодії суспільства та музики, типології музичних культур, стану музичної та хореографічної діяльності, освіти дітей, існування музичного побуту українського суспільства, формування музичних інтересів, потреб, смаків, досвіду, ідеалів окремих верств населення. Емпіричні та теоретичні дослідження в галузі культурології й етнокультури дозволяють прогнозувати процеси розвитку національної музичної культури та визначити перспективи використання національного пісенного та хореографічного фольклору в системі організації художньо-творчої діяльності школярів. До невичерпних виховних можливостей пісенного та хореографічного фольклору України зверталися відомі в усьому світі літератори (Леся Українка, Марко Вовчок, Іван Франко, Тарас Шевченко), педагоги-композитори (Василь Верховинець, Філарет Колесса, Пилип Козицький, Станіслав Людкевич, Микола Лисенко, Микола Леонтович та інші), дослідники та мистецтвознавці у сфері фольклористики (Опанас Маркович, Степан Килимник, Софія Грица, Василь Скуратівський, Мирослав Стельмахович та інші). Як констатують науковці та наукині (Володимир Бутенко, Алла Владимірова, Роман Дверій, Галина Довженок, Анатолій Іваницький, Карина Кіндер, Ольга Красовська, Людмила Масол, Галина Падалка, Елла Печерська, Олександр Ростовський, Оксана Рудницька, Світлана Садовська, Віктор Семеренський, Петро Черемиський та інші), художньо-творчий потенціал національного пісенного та хореографічного фольклору є вельми значним і спроможним впливати на формування естетичної свідомості учнів, розвивати їх естетичну активність.

**Мета статті** – дослідити культурологічний аспект організації художньо-творчої діяльності молодших школярів засобами національного пісенного та хореографічного фольклору – конкретизується в таких завданнях: обґрунтувати актуальність використання фольклору в сучасній освітній системі, нагальною необхідністю якої постає проблема впровадження новітніх методів у практику вчителів початкової школи та музичного мистецтва і хореографії; визначити теоретичні та методичні напрями та форми організації художньо-творчої діяльності молодших школярів засобами національного пісенного та хореографічного фольклору, що допоможе збагатити і поповнити освітній процес новими творчими видами роботи, які сприятимуть загальному розвитку культури школярів.

**Методологія дослідження.** У статті з опорою на культурологічний і етнологічний підходи використовується низка аналітичних методів, зокрема: аналіз науково-педагогічної літератури, ретроспективний аналіз щодо вивчення досвіду провідних

фахівців з питань фольклористики для виявлення особливостей організації художньо-творчої діяльності засобами національного пісенного та хореографічного фольклору, що простежується на прикладах розвитку української культури від стародавньої доби до сучасної епохи.

**Результати та їх обговорення.** В організації художньо-творчої діяльності не тільки відображається, але й розвивається культура народу, активізується інтерес до різножанрових творів мистецтва. У людей виникає бажання до пізнання національних традицій, звичаїв і обрядів, що виступає стимулом до розвитку нашої нації та держави (Красовська, 2014).

Культурологічні розвідки вчених, висловлювання відомих діячів культури та мистецтва, письменників і поетів, а також музикантів і хореографів дозволяють констатувати, що організація художньо-творчої діяльності є потужним чинником розвитку як духовної культури, так і освітньої практики. Учені, які працюють у галузі культурології, підкреслюють, що всі народи залучаються до загальносвітової системи фольклору- і міфотворення. Цей феномен художньо-естетичної взаємодії є підтвердженням того, як естетичне, перебуваючи в постійному русі, зберігає себе в контексті загальнолюдських спільнот. Етнічність і фольклор наближені та водночас мають деякі особливості, що виявляються в мові, піснях, музиці, одязі, звичаях, обрядах, архітектурі, духовних ритуалах (Бутенко, 2012).

На думку вчених, в Україні спостерігається синтез фольклорних традицій із мотивами міфології. Символи, орнаменти, образи усної поетичної пісенної та хореографічної творчості – це справжня енергетична система, обереги, які супроводжують людину протягом життя і роблять її красивою і духовно багатою. Три основні прошарки світогляду українського народу – демонологічний, міфологічний і християнський, у своєму протиставленні зберегли елементи кожного, що дозволяє спостерігати їх у народних звичаях, обрядах і фольклорних традиціях.

На основі аналізу науково-методичної літератури освітня практика переконує, що національний пісенний і хореографічний фольклор має свої специфічні особливості та виявляється не таким простим й однозначним. У ньому можна спостерігати часовий і стильовий різнобій. Так, можна бачити, що у традиційному народному побуті існує чимало дитячих забав, які вчені відносять до дитячого фольклору. Це твори різноманітні за тематикою, призначенням, видом, образною системою, способом і часом виконання. Національний пісенно-танцювальний фольклор має великий вплив на організацію художньо-творчої діяльності молодших школярів, на їхню естетичну свідомість, почуття, смаки й ідеали, а також спро-

можний розвивати естетичну активність учнів, стимулювати сприймання, осмислення та творення прекрасного в дійсності та мистецтві (Владимирова, 2016).

В організації діяльності варто враховувати жанрову систему дитячого фольклору. Складаючись у різні історичні періоди, вона зазнала деяких змін. Від дорослих до дітей перейшло багато музично-поетичних творів. Це колискові та дитячі пісні, прозивалки, лічилки, забавлянки, потішки, жарти й інші малі фольклорні види, що мають такі ознаки дитячої музичної творчості, як емоційність, потяг до гри звуками, словами, рухами, що передбачають безпосередність, таємничість, загадковність дитячого світу.

На відміну від етнографічного розуміння культури як сукупності традиційно-побутових особливостей, що склалися в минулому, національну культуру сучасні науковці пропонують розглядати як цілісну систему. Отже, внесок народу в сучасну цивілізацію є цілісною структурною системою, що постійно перебуває у взаємодії інноваційних і традиційних надбань усіх народів (Наулко, 1993).

Національна культура органічно постає із природи людини, потім передається через взірць, імітацію, практику та спілкування від покоління до покоління. Родинно-побутова культура, у свою чергу, відроджує та вражає своїми звичаями, обрядами, традиціями, які передають ставлення людини до природи, рідної землі, домівки, матері, родини, суспільства. Учені акцентують увагу на те, що це притаманно не тільки українській культурі, а також культурам різних країн, тому що кожна нація виражає своє інтелектуальне багатство, естетичні уявлення та психологічний устрій через національний пісенний і танцювальний фольклор і різнобарв'я музичних видів і жанрів, через медіацію культуротворчих засобів. З погляду вчених, культура безмежна, бо необмежені і вічно мінливі потреби й інтереси людей у пізнанні, освоєнні та перетворенні навколишнього світу (Кузь, Сивачук, 2000). Учені зазначають, що джерелом культури постає суспільна праця, яка завжди була тією одиницею, що здатна і практично, і духовно перетворювати людину і дійсність, синтезувати в собі духовну, матеріальну та практичну діяльність людства. Організація художньо-творчої діяльності народу, що виявляється в національному пісенному і танцювальному фольклорі – це унікальна криниця духовних цінностей, відбиття національної самосвідомості, коренева основа, що підживлює сучасну національну культуру.

Дослідники стверджують, що організація народної художньо-творчої діяльності, як колективної, так і індивідуальної, об'єднує два різні види творчості – фольклорний і самодіяльний, в основі яких лежить міфо-поетичне відчуття всесвіту, що налаштовує людей на створення високохудожніх

образів у літературі і піснях, музиці, танцях тощо. Глибоко осмислити естетичну сутність народної творчості виявляється можливим тільки «зсереди» середовища, у процесі участі в обряді чи ритуалі. Тому в сучасній практиці становлять інтерес вивчення й аналіз міфологічної обрядової діяльності чи язичницького ритуалу як моделі ідеального цілісного педагогічного процесу (Кононенко, Скульський, 1995).

Пісенно-танцювальний календарний фольклор є однією з поетичних сторінок дитячої творчості. Він привчає дітей помічати, бачити, чути і відтворювати навколишній світ природи. За принципом гри діти сприймають і запозичують більшість календарних пісень і танцювальних рухів. Їх приваблюють убрання, винагорода за виконання величальних пісень – побажань, мініатюрні жартівливі пісенні та танцювальні зразки, що подібні до дитячих прозивалок, казковості сюжетів, таємничість легенд, пов'язаних зі святами.

Важливо підкреслити, що національна пісенна та хореографічна культура є однією із систем естетичного виховання. У музиці, народній пісні, народному танці та хороводах успадковані довготривалі тисячолітні традиції українського народу, його народна мудрість.

У науковій літературі зазначається, що українська народна пісня й український народний танець становлять великий історичний сценарій людського існування, для реалізації якого необхідна комунікативна єдність діючих осіб, які проєктують насамперед самих себе.

Невичерпною криницею духовної культури українського народу є національний пісенний і хореографічний фольклор – творчий організм, у якому головну роль відіграють окремі особистості – виконавці, та носії фольклору – талановиті музиканти, співаки і танцюристи – люди, які зберігають у пам'яті чималий репертуар народної музики та народних пісень, танців або хороводів, які вміють заспівати або станцювати щось цікаве, дотепне, добре володіють народним словом, голосом, почуттям ритму, а також спроможні створювати нові мистецькі перлини. Найбільш активними співтворцями фольклору в давнину були народні співці, танцюристи, казкарі, лірники, кобзарі, жінки-плакальниці. Діти, спостерігаючи змалку за дорослими, переймають досвід дорослих і можуть стати ведучими різних обрядових ігор, свят і розваг, виконавцями колективного або сольного співу, танцювальних імprovізацій і композицій. Наприклад, характерними ознаками національного пісенного фольклору є його безіменність, тобто втрата авторства у процесі побутування (існування в побуті), що водночас може бути процесом колективного творення, а саме додавання до чужого прекрасного свого кращого (Колеса, 1991, с. 7).

Питання дитячого фольклору протягом тривалого періоду залишалися на периферії наукових інтересів і не привертало належної уваги дослідників (Довженок, Луганська, 1991). У сучасних наукових працях із культурології, фольклористики, етнографії особливе значення надається питанням розвитку дитячого музичного, пісенного та хореографічного фольклору. Науковці прагнуть визначити особливості функціонування дитячого фольклору та його можливості в системі організації художньо-творчої діяльності. У процесі культурологічного науково-теоретичного осмислення проблеми організації художньо-творчої діяльності молодших школярів засобами національного пісенного та хореографічного фольклору виділено найважливішу функцію культури – інформаційну.

Культурологічний підхід до модернізації освіти, на думку Івана Зязюна, має глобальну мету – формування людини культури, яка здатна до продуктивної самореалізації власних здібностей і своїх моральних та інтелектуальних можливостей. Людина культури – це втілення зрізів культурного начала в людині: свободи, гуманності, творчості, духовності, адаптивності (Зязюн, 2006, с. 35–36).

Василь Верховинець у своїх працях доводить важливу роль ритму під час виконання ігор зі співами, танцями, хороводами і вважає, що лише ритмічно правильно проведені ігри мають педагогічну цінність, бо вони об'єднують дітей і перетворюють ритмічну гру на серйозну гуртову працю, а учасників гри – на великий, об'єднаний спільною думкою колектив робітників (Верховинець, 1989, с. 24).

Юрій Рибак (2018) характеризує в етномузикознавстві чотири групи танців:

- регіональні та загальнонаціональні (гопак, козак, гуцулка тощо);
- міграційні (полька, чардаш, краков'як тощо);
- бальні (вальс, танго, кадрили тощо);
- сюжетні (косарі, горлиця та багато інших).

Науковець зауважує, що за народними, або їх ще називають робочими, і навіть науковими назвами вчителями музичного мистецтва та хореографії не завжди передається правдива форма танців, що кардинально руйнує не лише композицію, але й сам функціональний рівень (Інститут історії України, <http://history.org.ua>).

Дослідники фольклору поділяють дитячі ігри на три основні типологічні групи: драматичні, спортивні та хороводні. На основі драматичних ігор у дітей формуються зародки театралізованої драматичної діяльності. Своєрідністю спортивних ігор виступає вдосконалення спортивних навичок. Частими є ігрові приспиви. У хороводних іграх рухи поєднуються із драматичною дією, піснею, танцем. Олександр Потапенко та Володимир Кузьменко (1995) стверджують, що окремі хороводи вирізняються швидким темпом і чіткими пританцюваннями. Учасники тримаються за руки, за кінці

хусточок або йдуть один за одним. Найвідомішими хороводними танками-іграми були веснянки. Українці зберегли хороводи в народному мистецтві. Живучі серед мальовничої природи, наші пращури відчували з нею нерозривний зв'язок. Вони єдналися із землею та світом душею й оспівували їх у неповторних народних піснях. Хороводні ігри, що виконувалися в супроводі спеціальних пісень, називалися танками. Українські танки водили в певний період року – від Великодня до Зелених свят (Трійці) у центральних районах Наддніпрянщини, тільки на Великдень – у Західній Україні. В Україні існував цикл весняних хороводних ігор. Їх виконували тільки дівчата. Танки поділяли на три групи – кругові, ключові і два ключі. Кругові водили зімкнувшись у коло («Подольночка», «Перепілка», «Мак», «Король»), одна з дівчат ставала всередину кола й імітувала рухами зміст пісні. Ключові танки водили вишикувавшись парами в довгий ряд-ключ. Перша пара, що стояла в одному кінці, проводила за собою весь ключ під піднятими вгору руками останньої пари. Останню пару заступала перша тощо («Кривий танець», «Чечітка», «Галка» тощо). Такі танки, як «А ми просо сіяли, сіяли», «Росте буряк», водили у два ключі. Гравці ставали на невеликій відстані двома паралельними рядами, а потім почергово один ряд підходив до іншого, приспівуючи і пританцювуючи (Семеренський, Черемиський, 1999).

Організація художньо-творчої діяльності молодших школярів засобами національного пісенного та хореографічного фольклору в освітньому процесі початкової школи становить собою важливу складову частину культуротворчої практики, що спрямована на визначення змісту, ролі та функцій народної пісні, народного танцю, покликана відтворювати естетичне сприймання учнями навколишньої дійсності та передачі найтонших нюансів емоційно-чуттєвого реагування на прояви прекрасного.

Можна зазначити, що організація художньо-творчої діяльності молодших школярів засобами національного пісенного та хореографічного фольклору в освітньому процесі початкової школи є актуальним науковим дослідженням сьогодення. Це зумовлено тим, що на злободенному етапі розвитку суспільства заохочення молодших школярів до витоків етнокультурних цінностей українського народу позитивно впливатиме на духовний розвиток особистості. Національний пісенний і танцювальний фольклор є важливим засобом естетичного виховання, що зумовлює необхідність його активного використання в освітньому процесі початкової школи.

Узагальнюючи, можна сказати, що використання фольклору в сучасній освітній системі у своїй синкретичній єдності (спів, танець, інструментальне виконавство, драматизація, гра) най-

більш повно відповідає дитячій психології, тому зростає необхідність впровадження більш сучасних методів і прийомів організації художньо-творчої діяльності молодших школярів засобами національного пісенного та хореографічного фольклору у практику вчителів початкової школи та музичного мистецтва і хореографії. Визначені нами напрями та форми допоможуть збагатити і поповнити освітній процес новими творчими видами роботи.

Ми цілком поділяємо думку Карини Кіндер, яка відмічає, що на сучасному етапі організації художньо-творчої діяльності молодших школярів визначились три основні види сценічної модифікації хореографічних зразків, а саме:

справжній фольклорний танець, що майже не піддався обробці;

сценічно оброблений і художньо відтворений танець із певним сюжетом, незмінними формами щодо збереження традицій і основ автентичного народного танцю;

танець, у якому переважають творчі інтерпретації хореографів місцевого фольклору і який продовжує розвивати традиції народної танцювальної творчості (Кіндер, 2021).

**Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.** Отже, в організації художньо-творчої діяльності молодших школярів в умовах самоствердження нації у протистоянні з російською навалюю стає життєво важливим використання дитячого національного пісенного та хореографічного фольклору, який відтворює генокод українського народу і спроможний долучати дітей до прекрасного, вчити їх сприймати, відчувати та відтворювати навколишній світ.

Осмислення культурологічних засад організації художньо-творчої діяльності молодших школярів засобами національного пісенного та хореографічного фольклору дозволяє стверджувати, що цей напрям є потужним чинником розвитку як духовної культури суспільства, так і освітньої практики, системою творчого мислення народу й окремої особистості, яка може виступати в ролі виконавця та носія фольклорних традицій і цінностей України.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Бутенко, В. (2012). *Музична педагогіка: підготовка майбутніх учителів музики до організації художньо-творчої діяльності дитячих музично-інструментальних колективів*: монографія, Херсон: Грін Д. С., (Butenko, V. (2012). *Musical pedagogy: preparation of future music teachers for the organization of artistic and creative activity of children's musical-instrumental collectives*: monograph, Kherson: Grin D. S.).

2. Верховинець, В. (1989). *Весняночка*. Київ: Муз. Україна, 343 с. (Verkhovynets, V. (1989). *Vesnyanochka*. Kyiv: Muz. Ukraine, p. 343).

3. Владимірова, А. (2016). Впровадження елементів системи музичного виховання Василя Вер-

ховинця в навчально-виховний процес початкової школи. *Збірник наукових праць. «Педагогічні науки»*. Випуск LXXIV. Т. 2. Херсон: ХДУ. С. 21–26. (Vladymyrova, A. (2016). Implementation of the elements of the musical education system of Vasyl Verkhovynets in the educational process of primary school. *Collection of scientific works. "Pedagogical sciences". Issue LXXIV. T. 2. Kherson: KhSU, pp. 21–26*).

4. *Дзига*. Українські дитячі й молодечі народні ігри та розваги. (композиція П. Черемиського). укладачі: Семеренський, В., Черемиський, П. (1999). Харків: Друк, 528 с. (Dizzy. Ukrainian children's and youth folk games and entertainment (composition by P. Cheremysky) compiled by: Semerensky, V., Cheremysky, P. (1999). X: Print, p. 528).

5. *Дитячі пісні та речитативи*. упор.: Довженко, Г., Луганська, К. (1991). Київ: Наук. думка. 448 с. (Children's songs and recitative. emphasis.: Dovzhenok GV, Lugansk KM, (1991) K.: Nauk. opinion, p. 448).

6. Зязюн, І. (2006). *Естетичні засади розвитку особистості. Мистецтво у розвитку особистості*: монографія. За ред., передмова та післямова Ничкало, Н. Чернівці: Зелена Буковина, 224 с. С. 14–36. (Zyazyun, I. (2006). *Aesthetic principles of personality development. Art in personality development: Monograph: edited by N. G. Nychkalo, foreword and afterword. Chernivtsi: Zelena Bukovyna, 224 p. P. 14–36*).

7. Кіндер, К. (2021). Танцювальне мистецтво Волині: динаміка традицій і новацій: *Scientific monograph "Science, technology and innovation the experience of European countries and prospects for Ukraine"*. Riga : Baltija Publishing. С. 335–362. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-190-9-13>.

8. Колеса, Ф. (1991). Шкільний співаник. Заг. ред., післямова та примітки С. Процика. Київ: Муз. Україна, 224 с. (Wheels, F. (1991). *School singer. afterword and notes by S. Protsyk. K.: Muses. Ukraine, p. 224*).

9. Красовська, О. (2014). Удосконалення педагогічних умов професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в галузі мистецької освіти засобами інноваційних технологій. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. № 3. С. 395–405. (Krasovskaya, O. (2014). Improvement of pedagogical conditions of professional training of future elementary school teachers in the field of art education by means of innovative technologies. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*. № 3. P. 395–405).

10. Кузь, В., Сивачук, Н. (2000). Сільська школа – школа XXI століття. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 10–13 травня 2000 р., «Сільська школа»: проблеми, пошуки, перспективи*. Черкаси: ОІ ПОПП. С. 24–26. (Kuz 'V., Sivachuk, N. (2000). Rural School - School of the 21st Century *Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference, May 10–13, 2000 "Rural Schools: Problems, Search, Prospects. Cherkasy: OI POPP. P. 24–26*).

11. *Матеріали II Всеукраїнського науково-практичного семінару викладачів музичного фольклору*. Київ. 164 с. (1993). (Materials of the II All-Ukrainian scientific-practical seminar of teachers of musical folklore. K. p. 164). (1993).

12. Наулко, В., Артюх, Л., Горленко, В. (1993). Культура і побут населення України. Навчальний

посібник. Київ: Либідь, 288 с. (Naulko, V., Artyukh, L., Gorlenko, V. (1993). Culture and life of the population of Ukraine. *textbook. manual* K.: Libid, p. 288).

13. Потапенко, О., Кузьменко, В. (1995). Шкільний словник з українознавства. Київ: Укр. письменник, 291 с. (Potapenko, O., Kuzmenko, V. (1995). School Dictionary of Ukrainian Studies K.: Ukr. writer, 1995. p. 291).

14. Рибак, Ю. Україна, держава: музичний фольклор [Електронний ресурс]. Інститут історії України. <http://history.org.ua> > ... Енциклопедія історії

України: Україна – Українці. Кн. 1. Rybak Y. Ukraine, state: Musical folklore [Electronic resource]. Institute of History of Ukraine, <http://history.org.ua> > ... Encyclopedia of Ukrainian History: Ukraine – Ukrainians. Book 1.

15. Українське народознавство і проблеми національного виховання школярів. за ред. В Кононенка і Р.Скульського. Івано-Франківськ (1995). 72 с. (Ukrainian Ethnic Studies and Problems of National Education of Students. Ed. In Kononenko and R. Skulsky. Ivano-Frankivsk. (1995). p. 72).

## Artistic and creative loyalty of younger schoolchildren by means of national song and choreographic folklore as a cultural problem

Yulia Volodymyrivna Yakuba

Teacher of the Department of Musical Art and Choreography  
The State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky"  
ORCID: 0000-0002-3393-0939

*The sources of a Ukrainian folk pedagogy are concentrated in the national artistic and creative activity, namely: in the traditions, customs and rites, in the instrumental music and also in the singing and choreographic folklore, provides an opportunity to use these keys as a means of educational influence on the students of primary school. Preservation and promotion of the Ukrainian instrumental music, folk songs and dances, speech, formation of mutual respect between people in the society is one of the main problems of improving human relations. The research focuses on a wide range of cultural issues related to the functioning, development and enrichment of ethnomusical, ethnosinging and ethnodancing values, its use as means of the artistic and creative activity of younger schoolchildren in the educational process of primary school. Instrumental, singing and choreographic folklore of Ukraine, as a component of national musical creativity that reflects the diversity of people's lives, is a result of both the individual and mass musical creativity. The artistic and creative activity of younger schoolchildren by means of the national singing and choreographic folklore is a complex and at the same time a serious pedagogical process thanks to which the person's spiritual values are nurtured and developed, such as faith, love, kindness, patience, mercy. The pedagogical experience of famous composers, musicians and choreographers allows us to state that the issues of pedagogical support of the artistic and creative activities of younger schoolchildren require the attention of teachers, related to the implementation of the appropriate forms, methods and technologies of folkloric cultural impact on students in practice.*

**Key words:** artistic and creative activity, cultural studies, national singing and choreographic folklore, children's folklore, younger schoolchildren, educational process.